

ВИПУСК 21

Розділ перший

Педагогіка, філософія, психологія, соціологія, соціальні комунікації

Тарасов Михайло Васильович

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

СОЦІАЛЬНЕ САМОПОЧУТТЯ НАСЕЛЕННЯ ДОНБАСУ В УМОВАХ КРИЗИ

Після початку збройного конфлікту на території Донбаського басейну, Україна зіткнулася з багатьма новими небезпеками та викликами, це є різке зростання вимушених переселенців з території Донбасу, продовольча криза на неконтрольованих територіях, порушення прав людини, зростання смертності у зв'язку з збройним конфліктом, проблема адаптування населення до нових умов, сприйняття нових умов населенням України. Саме тому проблема соціального самопочуття є ключовою, оскільки значення дослідження соціального самопочуття зростає в період активної динаміки соціальних процесів.

Термін «соціальне самопочуття» з'явився в соціологічній літературі в 1970-х рр. XX ст. Аналогічні йому терміни – «суб'єктивне благополуччя», «сприйняття якості життя» – використовуються в американських соціально-психологічних й економічних дослідженнях. Як узагальнена результативна характеристика адаптації людей до умов сучасного життя соціальне самопочуття складається з 3-х компонентів:

- внутрішнього стану людини (здоров'я, настрої, відчуття щастя, оптимізм);
- оцінки зовнішніх умов (сприйняття власного стану);
- положення за нових умов.

Як інтегральний показник соціальне самопочуття відображає рівень задоволеності матеріальним становищем в цілому і окремими елементами робочої ситуації та побуту, що детермінує соціальну зрілість та соціальну активність як окремих соціальних груп, індивідів, так і суспільства в цілому.

Вперше про вплив військових дій на людину почали цікавитися під час проведення першої світової війни, тоді посттравматичний синдром називали «артилерійським шоком». В соціології виділяють декілька підходів до інтерпретації цього впливу: структурно-функціональний, стадіальний, цивілізаційний, соціокультурний, культурологічний, психологічний, біологічний, географічний. Найбільш близьким до нашої проблематики дослідження є культурний підхід Дж. Александера з його працею «Культурна травма та колективна ідентичність».

У зв'язку з темою було проведено авторське дослідження стану соціального самопочуття в місті Дебальцево, Донецької області. В дослідженні приймали участь 10 чоловік (5 жінок, 5 чоловіків. Вік різний). Мала вибірка обумовлена складністю умов проведення.

В ході аналізування отриманої інформації, за допомогою методу глибинного інтерв'ю, ми провели редукцію тексту, та символічну реконструкцію сенсів та розподілили текст на сім сенсових категорій: психологічний стан; адаптованість до зовнішніх умов; першочергові потреби; фінансове положення і працездатність; забезпечення продуктами та одягом; моделі світосприйняття; уявлення про майбутнє.

Кожна з отриманих категорій ділиться на певні моделі реагування чи описування умов життя.

Психологічний стан: очікування лиха, безпорадність; знецінення травматичних подій; турбування про наслідки воєнних дій.

Адапованість до зовнішніх умов: обмеження свободи дій; ігнорування; опозиційність.

Першочергові потреби: потреба в самозабезпеченні; потреба в стабілізації; потреба в свободі побуту та переміщені.

Фінансове положення працездатність: незадовільність фінансовим положенням; низько оплачувана праця; фінансова залежність.

Забезпечення продуктами та одягом: незадоволеність отриманими послугами; неможливість придбання необхідного.

Моделі світосприйняття: індивідуалізм з поправкою на зовнішні умови; індивідуалізм; патерналізм.

Уявлення про майбутнє: еміграція у зв'язку з нестабільністю; завершення воєнних дій, реконструкція; пристосування до зовнішніх умов.

Таким чином з нашого дослідження випливає, що за допомогою його ми вичленили не лише результати стану соціального самопочуття, але і моделі реагування на складні умови існування, які формують загальний стан соціальної системи.

Ткемаладзе Зоя Павлівна

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ПРОФЕСИОНАЛЬНОЕ САМОРАЗВИТИЕ ПЕДАГОГА

В современных условиях модернизации образования большую значимость приобретают вопросы профессиональной подготовки специалистов, способных быть конкурентоспособными на рынке труда, свободно владеющих своей профессией, компетентных.

Очевидно, что человек, который желает достичь успеха, должен развиваться. Саморазвитие предполагает постоянную работу над собой. Оно затрагивает все сферы человеческой жизни: карьеру, любовь, дружбу, увлечения и т.п. Без стремления к самосовершенствованию невозможна успешная профессиональная деятельность. Профессиональное саморазвитие – это целенаправленный процесс усовершенствования профессионализма, определяемый самим человеком. Развитие личности происходит в процессе успешного овладения профессиональной деятельностью, значимой для субъекта.

Для человека профессия – это источник существования и средство личностной самореализации. Профессионализация оказывает влияние на личность, может ее стимулировать или, наоборот, разрушать, выступая, таким образом, фактором личностного саморазвития.

В профессиональной деятельности практически невозможно отделить личностное начало от профессионального. В связи с этим смысл профессиональной деятельности в максимальной степени совпадает с реализацией главной потребности человека – быть личностью, потребности к самоосуществлению, самореализации. Технологические и информационные изменения в мире происходят настолько стремительно, что однажды полученное хорошее образование сегодня уже не может стать гарантом эффективности дальнейшей работы без систематического совершенствования и развития.

Системе современного образования присущи инертность, приверженность традициям, сопротивляемость переменам. Любые существенные нововведения воспринимаются средой достаточно болезненно. При этом традиционная система переподготовки и повышения квалификации педагогических работников высшей школы не в состоянии обеспечить в полной мере непрерывное образование, поэтому каждый из них обязан самостоятельно поддерживать свой профессиональный рост и личное развитие.

Профессиональный рост и самосовершенствование на протяжении всего периода педагогической деятельности – неперемное условие успешной деятельности педагога. Самообразование – необходимое постоянное слагаемое жизни культурного, просвещенного человека, занятие, которое сопутствует ему всегда.

Таким образом, профессиональный рост педагога понимается как непрерывный процесс раскрытия своего профессионального потенциала, влияющий на педагогическую деятельность